

З історії розвитку кафедри КТВШ та її наукових досліджень

**Віктор Павлович
КОНОВАЛ,**
д-р техн. наук,
професор,
завідувач
кафедри
з 1988 р.

Кафедру було створено у квітні 1930 р. водночас із Київським шкіро-взуттєвим інститутом і містилися вони на вул. Велика Житомирська, 32, у Києві.

Проте навчання зі спеціальності розпочалося ще в 1929 р. в Одеському хімічному інституті й перші 22 випускники – інженера-технолога, серед яких була одна жінка – Надія Олександрівна Бетькова – вийшли із стін новоствореного інституту в 1934 р.

Слід зазначити, що техніків-взуттєвиків з 1922 р. готував технікум шкіряної промисловості, спочатку в Києві, а потім в Москві.

Відомо, що курс технології виробів із шкіри там викладав **Н.Г.Тополянський**, який першим і очолював кафедру.

У різні роки кафедрою керували видатні спеціалісти взуттєвої підгалузі:

Олександр Олександрович Афанасьєв,
канд. техн. наук (з 1950 до 1963 р.)

Михайло Петрович Купріянов,
д-р техн. наук, професор (з 1963 до 1975 р.)

Леонід Андрійович Тонковид,
канд. техн. наук, доцент (з 1975 до 1980 р.)

Владислав Петрович Нестеров,
д-р техн. наук, професор (з 1981 до 1986 р.)

Василь Олексійович Скатерний,
д-р техн. наук, професор (з 1986 до 1988 р.)

До 1941р. підготовку взуттєвиків провадили на курсах в одній групі, чисельність яких з 1941 р. зменшилась майже наполовину.

Коли розпочалася Велика Вітчизняна війна, інститут і кафедру в липні 1941 р. було евакуйовано до Росії на ст. Хромпик (Свердловська обл.).

В 1942-43 рр. набору студентів не було. Н.Г.Тополянський тоді обіймав посади заступника директора з наукової роботи та декана механіко-технологічного факультету. Разом ще з одним асистентом він викладав усі профільючі предмети. Крім того, ці спеціалісти на фабриці «Уралобувь» виконували велику роботу з технологічної підготовки випуску взуття для фронту.

В 1944 р. інститут і кафедра повертаються до Києва і розміщуються у приміщенні колишньої посадочної фабрики на вул. Кловська, 16 (нині – корпус №1 на вул.Немировича-Данченка, 2).

Підготовку спеціалістів продовжували здійснювати у неповних групах. Бракувало достатньої кількості підручників, паперу, письмового приладдя. Студенти, які мешкали поруч з навчальними аудиторіями, часто-густо готувалися до занять при світлі каганця, готували їжу на вогнищі у дворі тощо.

З 1944/1945 рр. збільшується кількість викладачів, якими стають довоєнні випускники С.Б. Каліка і Є.А.Дубинський. А навчатися прийшли фронтовики – В.В.Балутенко (майбутній провідний спеціаліст взуттєвої підгалузі); І.В.Орлов (майбутній ректор КТІЛП); В.В.Касьяненко (майбутній міністр легкої промисловості України); Г.І.Рослик, В.О.Скатерний, В.І.Толочко (майбутні вчені – викладачі кафедри), а також В.П.Нестеров (нинішній президент Академії технологічних наук, професор, доктор технічних наук), С.Ф.Гаркавенко, С.І. Кульчицький та багато інших, які з часом стали у легкій промисловості України відомими керівниками різних рангів.

В 1951 р. кафедра стала називатися: **кафедра технології виробів із шкіри**. Набір студентів збільшився до двох груп, а через два роки – до трьох. Студентами 50-х років були Л.А.Тонковид, В.П.Коновал, Г.С.Лобза, А.А.Богушко, М.І.Чобітько та багато інших, які в 60–80 рр. загартовували підгалузь і зміцнювали її науку.

З 1964 р. на кафедрі готували інженерів за двома спеціальностями – інженер-технолог та інженер-конструктор виробів із шкіри.

Підготовку аспірантів на кафедрі розпочато в 1961 р. За цей період підготовлено й захищено за науковим напрямком кафедри 9 докторів технічних наук, 75 кандидатів технічних наук, в тому числі для Росії, Азербайджану, Угорщини, Монголії, Болгарії.

В 1965 р., у зв'язку з початком підготовки конструкторів, кафедра набула нинішньої назви: **кафедра конструювання та технології виробів із шкіри**.

В 70-х роках до вечірньої форми навчання додається й заочна, а кількість випускників кафедри на кінець 80-х і початок 90-х рр. сягає майже 200 чол. на рік.

З 1988 р. під керівництвом і за безпосередньою участю В.П.Коновала на кафедрі вперше в інституті було організовано перехід на прискорений план навчання студентів як денної, так і заочної форми навчання, які закінчили технікум за фахом; стали провадити навчання студентів за контрактом з підприємствами; укомплектовується комп'ютерний клас тощо.

Нині кафедра розміщується у приміщенні загальною площею 1295 м² і має спеціальні лекційні аудиторії, 2 комп'ютерних класи, 5 навчальних і наукових лабораторій, де є 40 комп'ютерів, та науково-виробничу лабораторію площею 576 м².

Протягом усіх років діяльності на кафедрі постійно провадилася і триває науково-дослідна робота.

Перші значні дослідження розпочато в 50-ті роки під керівництвом доцента **О.А.Афанасьєва**.

Збільшення обсягів досліджень і поглиблення теорії здійснене в 60-ті роки професором **М.П.Купріяновим**.

Професор, доктор технічних наук **В.П.Нестеров** створив наукову школу з удосконалення методів технологічної підготовки виробництва на проектній стадії.

Професор, доктор технічних наук **В.О.Скатерний** очолив школу з економного використання взуттєвих матеріалів під час розкרוювання із застосуванням ЕОМ.

Під керівництвом професора, доктора технічних наук **Л.А.Тонковида** розроблено й реалізовано в напівавтоматичні лінії (ЛТК) технологічні основи автоматизації процесів складання деталей взуття.

Спільно з науковими співробітниками та аспірантами професор, доктор технічних наук **В.П.Коновал** став засновником методу проектування внутрішньої форми і розрахунку розмірно-повнотного асортименту взуття на базі анатомо-біомеханічних властивостей стопи.

Доценти, кандидати технічних наук **О.І.Рябець** та **О.В.Піляєв** розробили спеціалізовану САПР взуття «ІРИС», а в 2005–2007 рр. колективом викладачів кафедри створено нову систему АРТІК, яку використовують не лише у навчальному процесі, а й на багатьох взуттєвих підприємствах України.

Слід зазначити, що розпочаті у минулі роки наукові роботи щодо створення конкурентоспроможної продукції на основі комплексного дослідження від дизайну до випуску із застосуванням інформаційних технологій та автоматизованих методів є актуальними і сьогодні. Так, за останні два роки тривали передпроектні конструкторсько-технологічні дослідження під час створення взуття, шкіргалантерейних та сидельних виробів.

Докладніше про наслідки науково-дослідних робіт кафедри можна дізнатися, завітавши до неї. Дані роботи мають широке визнання та використання. Їхню актуальність підтверджено у захисті 6 докторських і понад 60 кандидатських дисертацій;

викладачами кафедри підготовлено та видано 35 монографій та підручників, отримано 65 авторських свідоцтв на винахід, опубліковано майже 900 статей.

Кафедрою значна увага приділяється не лише навчанню студентів, а й їхній науково-дослідній роботі. Приблизно 30% студентів під керівництвом викладачів кафедри беруть участь в науково-дослідних роботах за різними напрямками.

Багато років працює створений при кафедрі **Дім моделей взуття**, в якому студенти розробляють і виготовляють перспективні зразки взуття і шкіргалантерейних виробів різного призначення.

Розробки студентського Дому моделей взуття мають визнання не лише в Україні.

За участю студентів щорічно публікується 30–40 наукових статей і тез та заслуховується близько 60 доповідей на студентських наукових конференціях.

Кафедра щорічно посідає провідні місця в університеті за підсумками огляду студентських науково-дослідних робіт.

За 80 років діяльності кафедри за усіма формами навчання підготовлено понад 6500 фахівців, у тому числі більше 70 інженерів-конструкторів і 50 спеціалістів для Албанії, Болгарії, Угорщини, Польщі, В'єтнаму, Німеччини, Куби, Монголії, Румунії, Іраку.

Кінець ХХ і початок ХХІ століття позначаються суттєвими змінами у сфері вищої освіти в нашій країні.

Майбутнє вищої освіти передбачає перехід на двоступеневу систему:

ступеня **бакалавра** та ступеня **магістра**.

Чільне місце у цій системі відводиться створенню Європейського простору в навчальному процесі, особливо підготовці магістрів. Тому в найближчі роки кафедра приділятиме велику увагу розробленню освітньо-кваліфікаційних характеристик і програм підготовки даних спеціалістів, підвищуватиме навчально-методичну забезпеченість і рівень професійної підготовки.

Ювілей кафедри – свято не тільки нашого колективу, а й тисяч випускників. Спираючись на славу історію, міцні традиції, сучасний високопрофесійний колектив, кафедра й надалі підтверджуватиме імідж провідного в галузі освіти колективу щодо підготовки кадрів високої кваліфікації.

**Дорогі колеги,
випускники кафедри КТВШ
різних років,
прийміть щирі вітання з ювілеєм!
Щастя, здоров'я, натхненної праці
та творчих успіхів зичать Вам
Ваші викладачі.**